

Kilka słów wstępnych

Czy istnieje nie-żywa teoria literatury? A może po prostu przestała obowiązywać, z jakiegoś powodu utraciwszy ważność? Nasz prowokacyjny tytuł nie oznacza, że chcemy odciąć się od tradycji badań teoretycznoliterackich. Wprost przeciwnie, stale do niej nawiązujemy. Tytułowa teoria jest żywa, ponieważ kształtuje się wciąż od nowa, przebudowuje się w dyskusji, narzuca nam pytania, które domagają się przemyślenia raz jeszcze.

Problem relacji między słowem a obrazem nurtował nas od dawna. Kiedy z nas starał się podjąć go we właściwy dla siebie sposób, stąd różnorodność tematyczna i odmienne podejście do poruszanych zagadnień. Barbara Surowska pokazuje w „Rilke w świecie ikon i malarstwa rosyjskiego” reakcję tego artysty na doświadczenie ikony i związaną z nią refleksję nad możliwością wyobrażenia Boga. Peter Brandes snuje refleksję nad szczególnie teologią obrazu w *Latach wędrówki Wilhelma Majstra* Goethego i formułuje tezę, że „obrazy religijne odrywają się od swojego odniesienia, przestają być wizerunkami boskości”. Karol Sauerland zajmuje się plastycznym uzupełnieniem słowa, przeniesieniem na scenę postaci dramatu ujętego szeroko, bo obejmującego również temat baletowy. Na przykładzie Oskara Schlemmera i Iwana Nolla pokazuje, jak postać staje się figurą, a aktor przeistacza się w „usztuczniowego” nosiciela maski. Krzysztof Tkaczyk zastanawia się nad estetyką poezji wizualnej, jej estetyczną samoświadomością, a także specyfiką recepcji literatury intermedialnej. „Rzecz o miłości i śmierci” Kamilli Najdek poświęcona jest natomiast powstawaniu w procesie lektury wyobrażeń obrazowych oraz odpowiednim strategiom narracyjnym. Jest jednak coś, co nas łączy i sprawia, że postrzegamy siebie jako zespół: to wysiłek rozumienia, a także gotowość podjęcia dyskusji, która przybliżyła nam znaczenia.

Chcielibyśmy, aby nasz tomik „Między słowem a obrazem” nie tylko otworzył serię, w której prezentowane będą nasze wyniki badań, ale również był przyczynkiem do wykreowania nowego modelu uprawiania teorii – w dyskusji, na żywo.

Kamila Najdek